

Сербіна Наталія Олександрівна
здобувач кафедри кримінального права
Національної академії внутрішніх справ

КРИМІНОЛОГІЧНІ АСПЕКТИ ОБУМОВЛЕНOSTІ КРИМІНАЛЬНОЇ ВІДПОВІДАЛЬНОСТІ ЗА УМИСНЕ ЗНИЩЕННЯ АБО ПОШКОДЖЕННЯ ОБ'ЄКТІВ ЖИТЛОВО-КОМУНАЛЬНОГО ГОСПОДАРСТВА

Кримінологічні умови визначають небезпеку посягання на об'єкти житлово-комунального господарства та поширеність таких діянь. Дані фактори включають в себе декілька умов криміналізації діянь – суспільна небезпечність діяння та його відносна поширеність. Розглянемо кожен з цих умов.

1. Головною підставою криміналізації, серед інших, сучасні вчені називають наявність суспільно небезпечної поведінки, яка потребує кримінально-правової заборони [1, с. 95].

Суспільна небезпека як матеріальна ознака злочину полягає в тому, що діяння або заподіює шкоду відносинам, які охороняються законом про кримінальну відповідальність, або містить у собі реальну можливість заподіяння такої шкоди. Це – об'єктивна властивість злочину, реальне порушення відносин, що склалися у суспільстві.

Розкриття змісту суспільної небезпеки являє собою аналіз її якісної і кількісної характеристик. Кількісна характеристика являє собою ступінь суспільної небезпеки, а якісна – характер суспільної небезпеки. Критерієм визначення характеру суспільної небезпеки злочину, є, передусім, важливість, значимість об'єкта, на який посягає злочинне діяння. Характер суспільної небезпеки, в свою чергу, залежить від характеру та розміру завданої шкоди. Отже, характер суспільної небезпеки злочину визначається сферою суспільного життя та порядком відносин на який посягає злочин. Ступінь суспільної небезпеки визначається тяжкістю заподіяних наслідків,

які залежать від форми вини, мотиву, мети вчинення діяння, місця, обстановки його вчинення та інших суб'єктивних та об'єктивних ознак злочину. Санкція, що встановлюється законодавцем виступає юридичним виразом ступеня суспільної небезпеки певного виду злочинів.

Житлово-комунальне господарство є однією з важливих соціальних галузей, яка пов'язана із забезпеченням гідних умов життя людини, створенням нормальних, здорових, безпечних умов її життєдіяльності. Знищення або пошкодження об'єктів житлово-комунального господарства порушують безпеку життєдіяльності, створюють небезпеку для життя і здоров'я людей або спричиняють інші тяжкі наслідки. Таким чином, суспільна небезпека від посягання на об'єкти житлово-комунального господарства визначається характером та важливістю суспільних відносин, які виступають основним та додатковим безпосереднім об'єктом злочину.

2. Наступною умовою є відносна поширеність діяння. Вона включає не тільки кількість і місце в структурі злочинності суто кримінальних посягань на об'єкти житлово-комунального господарства. Відносна поширеність діянь, пов'язаних зі знищенням або пошкодженням об'єктів житлово-комунального господарства включає в себе загальносоціальні особливості дотримання та реалізації прав і свобод людини і громадянина в Україні, життя, здоров'я, власності.

Незважаючи на те, що у законодавстві передбачена кримінальна відповідальність за умисне знищення або пошкодження об'єктів житлово-комунального господарства (ст. 270-1 КК України), дана норма практично не застосовується судами значною мірою через її недосконалість та не повне охоплення усіх випадків посягань на об'єкти житлово-комунального господарства.

Між тим, останнім часом в Україні почастишали випадки травмування та загибелі людей, пов'язанні із неналежним функціонуванням об'єктів житлово-комунального господарства, зумовленим, в свою чергу, умисним їх приведенням до стану унеможливлення експлуатації. Мова йде про падіння

людей у колодязі та оглядові камери; несанкціоновану перебудову систем вентиляції у жилих багатоквартирних будинках; пошкодження та викрадення ліфтового обладнання тощо. Наприклад, у Києві протягом 2013-2014 років було викрадено більше ніж 5700 кришок люків оглядових колодязів, в результаті – чисельні випадки заподіяння шкоди життю і здоров'ю людей та їх власності [2]. З наведеного зрозуміла значна поширеність суспільно небезпечних діянь щодо об'єктів житлово-комунального господарства в Україні. Дані порушення мають як кримінальний, так і не кримінальний характер, відзначаючись заподіянням шкоди власності, здоров'ю, життю особи. Відтак має місце обумовленість кримінально-правової охорони об'єктів житлово-комунального господарства.

Необхідність існування кримінально-правової охорони об'єктів житлово-комунального господарства обумовлює також сучасна криміногенна ситуація в Україні. І хоча спостерігається доволі невисока кількість реєстрації досліджуваних злочинів [2], ступінь їх суспільної небезпеки є дуже високим, у зв'язку з тим, що, як правило, в таких діях приймає участь декілька осіб, вони пов'язані із додатковим порушенням відносин у сфері власності, життя та здоров'я тощо. Отже, потребу в існуванні кримінально-правового захисту об'єктів житлово-комунального господарства зумовлюють також кримінологічні умови.

Список використаних джерел:

1. Готін О. Підстави криміналізації діянь / О. Готін // Право України. – 2005. – № 2. – С. 95-98.
2. Злочинність в Україні. Основні показники стану та структури злочинності за 2013-2014 роки : [стат. зб.]. – К., ВПЦ МВС України, 2015. – 201 с.